اقتصاد تازه‌ها
یک‌شنبه ۰۴ مرداد ۱۴۰۵ شماره ۸۴

گزارش نشست رئیس کل بانک مرکزی با اقتصاددانان

(صفحه ۳)

چه عاملی در کاهش نرخ بیکاری موثر بود؟

(صفحه ۲)

بازگشایی بانکی‌ها، شاخص را ۵ میلیونی کرد

روز درخشش بانک‌های بورسی

شاخص کل بورس در پایان معاملات امروز (یکشنبه ۴ مرداد) با رشد ۱۰۷ هزار واحدی به کانال ۵ میلیون واحد رسید. شاخص هم وزن نیز با افزایش ۲۹ هزار و ۶۵۸ واحدی در سطح یک میلیون و ۳۹۳ هزار واحد ایستاد؛ موضوعی که نشان می‌دهد رشد بازار تنها محدود به چند سهم بزرگ نبوده و بخش قابل توجهی از نمادها نیز با افزایش قیمت همراه شده‌اند.

در میان نمادهای اثرگذار بر شاخص، «وبملت» در کنار «شپنا» و «شبندر» بیشترین نقش را در رشد بازار داشت و همزمان به‌عنوان یکی از پرتراکنش‌ترین نمادهای بورس نیز شناخته شد. در فرابورس نیز شاخص کل با رشد ۷۷۱ واحدی به ۳۹ هزار و ۷۸۷ واحد رسید و نماد «سامان» در کنار «مارون» و «کگهر» از مهم‌ترین نمادهای اثرگذار بر این بازار بود.

یادداشت روز

پیش‌شرط مهار تورم و حفاظت از معیشت مردم

علیرضا عرفانی
عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان

اقتصاد ایران امروز بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل ساختاری و مقطعی قرار دارد؛ عواملی که از نوسانات بازار ارز، محدودیت‌های تجاری و آسیب به برخی زیرساخت‌ها گرفته تا انتظارات تورمی، فضای روانی ناشی از تحولات سیاسی و فعالیت‌های سوداگرانه، همگی به‌طور هم‌زمان بر روند قیمت‌ها و معیشت مردم اثر می‌گذارند. در چنین شرایطی، نسبت دادن موج گرانی‌ها به یک عامل یا یک سیاست مشخص، تصویری ساده‌شده از واقعیت اقتصاد کشور ارائه می‌دهد و از پیچیدگی متغیرهای اثرگذار غفلت می‌کند.

واقعیت آن است که ما در شرایط جنگی قرار داریم و بخش قابل توجهی از افزایش قیمت‌ها، بیش از آنکه ناشی از یک تصمیم اقتصادی باشد، نتیجه هم‌زمان بی‌ثباتی‌های اقتصادی، نااطمینانی‌های ناشی از تحولات سیاسی، محدودیت در واردات کالا و مواد اولیه و افزایش رفتارهای سوداگرانه در بازار است. تجربه اقتصاد ایران نیز نشان داده است هر زمان اقتصاد در معرض شوک‌های سیاسی، امنیتی یا ارزی قرار گرفته، زمینه برای فعالیت‌های سفته‌بازانه و تشدید انتظارات تورمی فراهم‌تر شده است. در چنین فضایی، برخی بازیگران اقتصادی تلاش می‌کنند از شرایط روانی بازار بهره‌برداری کنند و همین مسئله به افزایش التهاب قیمتی دامن می‌زند.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

نرخ مصوب برای ۳ محصول لبنی تعیین شد

پرداخت ۲۰۰ میلیون تومان وام به واحدهای مسکن حمایتی

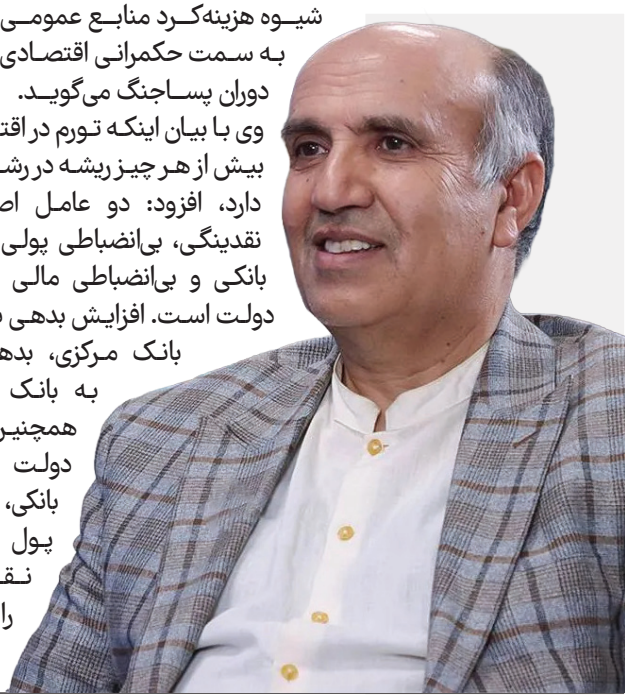
صادرات گوشت مرغ مجاز مشروط شد

حراج ۱۵۲ شمش طلا ۶ مرداد ماه برگزار می‌شود

کشور را گران اداره نکنیم

در شرایطی که اقتصاد ایران با تورم مزمن، ناترازی‌های بودجه‌ای و فشار بر معیشت خانوارها روبه‌روست، بحث درباره اولویت‌های سیاست‌گذاری در دوران پساجنگ اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

در همین‌باره؛ **مهدی پازوکی**، اقتصاددان در گفت‌وگو با خبرنگار تازه‌های اقتصاد، از ضرورت بازگشت انضباط به سیاست‌های پولی و مالی، اصلاح شیوه هزینه‌کرد منابع عمومی و حرکت به سمت حکمرانی اقتصادی شفاف در دوران پساجنگ می‌گوید.

وی با بیان اینکه تورم در اقتصاد ایران بیش از هر چیز ریشه در رشد نقدینگی دارد، افزود: دو عامل اصلی رشد نقدینگی، بی‌انضباطی پولی در شبکه بانکی و بی‌انضباطی مالی در بودجه دولت است. افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی، بدهی دولت به بانک مرکزی و همچنین بدهی دولت به شبکه بانکی، زمینه خلق پول و افزایش نقدینگی را فراهم می‌کند و در نهایت به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر می‌شود. این اقتصاددان با استناد به آمارهای بانک مرکزی گفت: رشد نقدینگی در سال ۱۴۰۴ حدود ۵۳ درصد بوده، در حالی که رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت منفی ۰.۳ درصد ثبت شده است. براساس مبانی علم اقتصاد، هنگامی که حجم پول با سرعتی بسیار بیشتر از تولید افزایش پیدا می‌کند، نتیجه طبیعی آن افزایش تورم خواهد بود.

پازوکی در ادامه، کسری بودجه را مهم‌ترین مصداق بی‌انضباطی مالی دانست و اظهار کرد: زمانی که میان درآمدها و هزینه‌های دولت تعادل وجود نداشته باشد، دولت ناچار به تأمین مالی از طریق خلق پول خواهد شد؛ موضوعی که آثار تورمی گسترده‌ای به دنبال دارد. از این رو، کاهش کسری بودجه باید یکی از اولویت‌های اصلی سیاست‌گذاری اقتصادی باشد.

اشاره به شرایط جنگی و تأثیر آن بر منابع درآمدی دولت گفت: در دوران جنگ، هم درآمدهای نفتی کاهش می‌یابد، هم درآمدهای مالیاتی تحت تأثیر افت تولید قرار می‌گیرد؛ بنابراین دولت باید به جای افزایش هزینه‌ها، مخارج غیرضروری را کاهش دهد. به اعتقاد او، در بودجه کشور همچنان ردیف‌هایی وجود دارد که ضرورتی برای تأمین مالی آنها از منابع عمومی دیده نمی‌شود.

این استاد دانشگاه با اشاره به تجربه دوران دفاع مقدس افزود: یکی از دلایل کنترل نسبی تورم در سال‌های جنگ، مقاومت سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی در برابر درخواست‌های غیرکارشناسی برای افزایش هزینه‌ها بود. به گفته او، هرگونه افزایش بی‌ضابطه نقدینگی در نهایت به کاهش قدرت خرید مردم منجر می‌شود.

چه عاملی در کاهش نرخ بیکاری موثر بود؟

نرخ بیکاری برای سال ۱۴۰۴، ۷.۵ درصد گزارش شده. عددی که یک دهم درصد نسبت به سال قبل کاهش نشان می‌دهد؛ اما بررسی شاخص‌های اصلی بازار کار نشان می‌دهد که آنچه سبب افت نرخ بیکاری شده، رشد تعداد شاغلان نیست.

تصویر کلی بازار کار نشان می‌دهد در حال حاضر ۶۶.۱ میلیون نفر جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در کشور وجود دارد که از این تعداد، ۲۶.۸ میلیون نفر جمعیت فعال، ۲۴.۸ میلیون نفر شاغل، ۲ میلیون نفر بیکار و ۳۹.۳ میلیون نفر نیز غیرفعال هستند .

سه شاخص اصلی هم عبارتند از نرخ بیکاری برابر با ۷.۵ درصد، نسبت اشتغال ۳۷.۵ درصد و نرخ مشارکت ۴۰.۶ درصد؛ بنابراین نرخ بیکاری نسبت به سال قبل یک دهم واحد درصد کاهش یافته، اما نرخ مشارکت و نسبت اشتغال هر کدام چهار دهم واحد درصد افت کرده‌اند.

این الگو نشان می‌دهد کاهش نرخ بیکاری لزوما ناشی از ایجاد فرصت‌های شغلی جدید نیست بلکه بخشی از جمعیت از بازار کار خارج شده‌اند؛ در نتیجه، بخشی از کاهش نرخ بیکاری ناشی از کوچک‌تر شدن بازار کار است.

جمعیت شاغلان ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۱۴۰۴ به ۲۴ میلیون و ۸۲۲ هزار نفر رسیده که در مقایسه با سال قبل تنها ۳۴ هزار نفر افزایش داشته است. در مقابل، جمعیت غیرفعال اقتصادی شامل دانش‌آموزان، دانشجویان، خانه‌داران، بازنشستگان و سایر افرادی که در بازار کار حضور ندارند، به ۳۹ میلیون و ۳۱۱ هزار نفر رسیده است؛ بنابراین بخشی از افراد با خروج از بازار کار دیگر در شمار بیکاران محاسبه نمی‌شوند.

نرخ مشارکت اقتصادی کشور (جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر)

سال	زن و مرد/ شهری و روستایی
۱۳۹۱	۴۱.۰
۱۳۹۲	۴۱.۱
۱۳۹۳	۴۰.۶
۱۳۹۴	۴۱.۸
۱۳۹۵	۴۳.۲
۱۳۹۶	۴۴.۲
۱۳۹۷	۴۴.۵
۱۳۹۸	۴۴.۱
۱۳۹۹	۴۱.۳
۱۴۰۰	۴۰.۹
۱۴۰۱	۴۰.۹
۱۴۰۲	۴۱.۳
۱۴۰۳	۴۱
۱۴۰۴	۴۰.۶

در نشست رئیس کل بانک مرکزی با اقتصاددانان تشریح شد

نسخه جدید بانک مرکزی برای مهار تورم و پایان خلق پول بی‌ضابطه

رئیس‌کل بانک مرکزی در نشست با جمعی از اقتصاددانان و صاحب‌نظران اقتصادی کشور، ارتقای انضباط مالی، جلوگیری از خلق نقدینگی بی‌ضابطه و درمان ناترازی شبکه بانکی را اولویت‌های بنیادی سیاست پولی جدید عنوان کرد.

عبدالناصر همتی با کالبدشکافی وضعیت اقتصادی جاری و پیچیدگی‌های ناشی از تحریم‌های ظالمانه و شرایط خاص ناشی از جنگ رمضان اظهار داشت: با وجود مضاعف شدن فشارهای بین‌المللی و محدودیت‌های ناخواسته مالی، مدیریت بازار ارز و زنجیره تامین به گونه‌ای پیش رفت که هیچ‌گونه خلل یا کمبودی در واردات و عرضه کالاهای اساسی، دارو و ملزومات پزشکی کشور رخ نداده است.

وی درخصوص اقدامات بانک مرکزی برای مهار تورم، تاکید کرد: هدف پایه‌ای بانک مرکزی، کنترل و مهار تورم و انتظارات تورمی هم‌زمان با جلوگیری از رکود و منفی شدن رشد اقتصادی است.عالی‌ترین مقام بانک مرکزی با تاکید بر پشتیبانی هدفمند از تولید، گفت: حمایت از بخش مولد و کارآفرینان کشور باید بدون تشدید پایه پولی و به صورت کاملاً هدایت‌شده

انجام گیرد. همتی در زمینهٔ برخورد با کانون‌های خلق نقدینگی، بیان داشت: ناترازی برخی از بانک‌ها و موسسات اعتباری، یکی از عوامل تورم است و برای کنترل این موضوع، بانک مرکزی بسته‌ای جامع از تدابیر نظارتی و انضباطی را تدوین کرده است.

گفتنی است، پرهیز از شوک‌درمانی در سطوح مختلف، گفت‌وگوی مستمر با مردم دربارهٔ مسائل مختلف اقتصادی، اتخاذ سیاست‌های جبرانی مناسب توسط دولت و بانک مرکزی، لزوم اصلاح رابطهٔ بانک مرکزی با شبکه بانکی، کمک و حمایت از تولید داخلی، راه‌کارهایی برای کاهش ناترازی بانک‌ها، جلوگیری از افزایش رشد نقدینگی، صدور اوراق کوتاه مدت ارزی، حکمرانی داده محور در مسائل اقتصادی، لزوم کنترل منظم ترازنامهٔ بانک‌ها و تاکید بر حکمرانی ریال از جمله مباحثی بود که در این نشست مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

گذر از تب جذب کاربر به مدیریت ثروت

تِرندی که مسیر آینده نئوبانک‌ها را رقم می‌زند

بازار بانکداری دیجیتال در ایران که طی سال‌های اخیر با موجی از استقبال عمومی به ویژه از سوی نسل‌های جدید همراه بوده، اکنون در آستانه یک چرخش استراتژیک قرار گرفته است. با اشباع نسبی خدماتی، چون افتتاح حساب غیرحضوری و تسهیلات خرد مانند خدمات اعتباری BNPL، این پرسش کلیدی مطرح می‌شود که گام بعدی نئوبانک‌ها برای حفظ پویایی و ماندگاری در اقتصاد ایران چیست؟ آیا بازیگران فعلی قادر خواهند بود از قالب سنتی ارتقایافته خارج شده و به معنای واقعی کلمه، سرویس‌های نوآورانه ارائه دهند؟ علی پیکانی، کارشناس بانکداری دیجیتال و فعال حوزه بانکی و پرداخت در این باره گفت:

«باید میان مفهوم نئوبانک واقعی و بانکداری دیجیتال سنتی تفاوت قائل شد. نئوبانک به معنای تخصصی و جهانی آن هنوز در ایران تحقق نیافته است؛ با این حال، پلتفرم‌هایی نظیر «بلوبانک» و «ویپاد» گام‌های ارزشمندی در این مسیر برداشته‌اند.

وی در تشریح علل استقبال از این پلتفرم‌ها افزود: بخش عمده‌ای از این اقبال، ناشی از تقاضای نسل‌های جدید Z و Y است؛ نسلی که تمایلی به مراجعه حضوری به شعب نداشته و بهینه‌سازی زمان از طریق فناوری‌های همراه را ترجیح می‌دهد. در واقع، حذف بروکراسی اداری بزرگ‌ترین عامل جذابیت این پلتفرم‌هاست. این کارشناس بانکداری دیجیتال معتقد است دوران رقابت بر سر افزایش تعداد نصب فعال و جذب کاربر به پایان رسیده و اکنون "خدمات ارزش‌افزوده" تعیین‌کننده است. سرویس‌هایی مانند افتتاح حساب آنلاین یا انتقال وجه هوشمند دیگر مزیت رقابتی نیستند، بلکه به کف مطالبات کاربران تبدیل شده‌اند.

باتری‌های حرارتی معماری انرژی جهان را دگرگون می‌کنند

گذار از آتش به شن

روند تاریخی تأمین انرژی بشر از زغال‌سنگ و نفت تا چیپس‌های چوب همواره با سوزاندن مواد همراه بوده است. با این حال، ناترازی و نوسان ذاتی انرژی‌های پاک مانند باد و خورشید، جهان را ناگزیر به تغییر پارادایم کرده است. در این میان گذار از روش‌های سنتی انرژی جهان، نیازمند ابزارهایی است که بتوانند انرژی الکتریکی مازاد را بدون استفاده از فرآیندهای شیمیایی پیچیده، برای مدت طولانی ذخیره کنند.

در همین خصوص پروژه باتری شنی در شهر پورنانین فنلاند، به عنوان بزرگ‌ترین باتری تجاری شنی جهان، نمادی از این تحول ساختاری در فناوری‌های ذخیره‌سازی حرارتی است. پروژه‌ای که نشان می‌دهد آینده ذخیره‌سازی انرژی فقط در باتری‌های شیمیایی خلاصه نمی‌شود و می‌توان با راه‌حل‌های ساده‌تر، ارزان‌تر و سازگارتر با محیط‌زیست نیز به پایداری شبکه رسید. از این رو موفقیت چنین طرحی برای شهرهایی که به گرمایش منطقه‌ای وابسته‌اند، الگویی عملی برای کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی و مدیریت بهتر نوسان تولید انرژی‌های تجدیدپذیر خواهد بود.

پشت پرده مهار قیمت نفت

با وجود اختلال عرضه در خاورمیانه، کاهش تردد از تنگه هرمز و تهدیدهای روزافزون در مسیرهای کشتیرانی، قیمت نفت هنوز به جهش‌های کلاسیک دوران جنگ نرسیده است؛ معمایی که نشان می‌دهد این بار «تقاضا» به اندازه «عرضه» در تعیین مسیر بازار نقش دارد.

بازار نفت این روزها بیش از آنکه از «کمبود» حرف بزند، درگیر «سردرگمی» است. از یک سو، جنگ آمریکا و ایران، ناامنی تنگه هرمز و تهدیدهای دریای سرخ باید قیمت را به‌طور کلاسیک بالا می‌برد؛ از سوی دیگر، این جهش آن‌طور که انتظار می‌رفت رخ نداده و همین شکاف، نشان می‌دهد قیمت نفت فقط با عرضه تعیین نمی‌شود، بلکه مجموعه‌ای از عوامل پشت پرده در حال کنترل آن است. براساس گزارش یاهو فایننس، به نقل از تیم کالایی جی‌پی‌مورگان، از زمان آغاز درگیری‌ها در اواخر فوریه، جهان حدود ۱۱.۱ میلیون بشکه در روز از عرضه نفت را از دست داده است؛ رقمی نزدیک به ۱۰ درصد تقاضای جهانی. با این حال، نفت به جهش‌های جنگی کلاسیک نرسیده و همین موضوع نشان می‌دهد بازار فقط با کمبود عرضه روبه‌رو نیست، بلکه زیر فشار نیروهایی است که اجازه نمی‌دهند شوک عرضه به جهش کامل قیمت تبدیل شود.

ویدیو

